

Kas ir „Mācīšanās iedziļinoties” vēsturē?

V.Purēns
Cēsis, 14.03.2022.

Kam ir problēmas?

- Tiem, kas strādā tikai ar metodi- izlasi→ atstāsti. Vēlams vismaz: izskaidro saviem vārdiem.
- Tiem, kas balstās tikai uz faktologiju. Vēlams vismaz: fakti, kuri svarīgi kādam mērķim+ prasme atrast un izvērtēt faktus.
- Tiem, kas pārāk attālinās no tematiem un ziņām. Vēlams atgūt vismaz tematu (norišu) pamatus: kas ir kas.
- Tiem, kas gaida no skolēniem pārāk zinātniskus secinājumus. Labāk mudināt skolēnus izteikties un pilnveidot viņu darbus.

Mācību pieejas

- Naratīvā: stāsts+ morāle.
- Ideoloģiskā: ideoloģija+ vēsture fakti, kas to pamato.
- Kritiskā: avots + analīze.
- Personalizētā: vajadzības (personīgās, sociālās), intereses + izziņas paņēmieni.

Vēstures mācību mērķi demokrātiskā sabiedrībā

- Sociālo procesu izpratne.
- Cilvēces pieredzes apguve.
- Vēsturiskā mantojuma vērtības apziņas veidošana.
- Identitātes apzināšanās.
- Demokrātijas vērtību apguve.

Vēstures tematikas virzieni un kompetence mūsu standartā

- Personība vēsturē. → Prasme raksturot personības lomu vēsturē, atpazīt un izcilo personību veikumu.
- Sociālās vērtības vēsturē (caur attiecībām). → Demokrātijas vērtību aktualitāte.
- Sabiedrības organizācijas vēsturiskās formas. → Demokrātisko organizatorisko formu priekšrocības.
- Resursu ietekme uz sabiedrības procesiem. → Resursu pieejamības loma.
- Saimniecības organizācijas vēsturiskās formas. → Saimniecības ietekme uz sociālajiem procesiem.
- Kultūras daudzveidības avoti. → Kultūras liecību piederības atpazīšana.
- Pārmaiņu cēloņsakarības. → Prasme prognozēt, vadoties no vēsturiskās pieredzes.
- Avoti un to kritika. → Prasme vērtēt vēsturiskus informācijas avotus.

Caurviju prasmju dimensija

- Pētnieciskais darbs.
- Radošs vēstures projekts.
- Patstāvīgais darbs.
- Daudzveidīgs grupu darbs.
- Aktualitāšu analīze, izmantojot vēsturi.
- Digitālo tehnoloģiju izmantošana (meklējot informāciju un veidojot darbus).

Ja mācam iedziļinoties...

- Skolēni pirmkārt uztver sakarību (ziņu), nevis faktus.
- Skolēni vērtē, savietojot vērtības (kā jābūt) un situāciju (kā bija).
- Skolēni izvirza versijas, kāpēc notika kā notika.
- Skolēni secina, ko no tā var mācīties.

Ar ko mēs atšķiramies no „eksaktajiem”?

- Savas teorijas mēs lielākoties varam pamatot, nevis pierādīt.
- Mēs ne vienmēr varam izmantot striktus darbības algoritmus (atgādnes).
- Arī parādības skaidrojot un veidojot teorijas mēs izmantojam radošo pieeju (skolēnu teorijas balstīsies un viņa aktuālo pieredzi).
- Mūsu teorijas balstās uz vērtībām (kas ir nozīmīgs demokrātiskai sabiedrībai).

Ko skolēni jau zina?

- Ka ir vēsturiskās vietas.
- Kāda ir Latvijas vēstures kopaina (četri laikmeti)
- Kas ir vēsture.
- Kā skaita gadus, nosaka gadsimtus, kas ir vēsturiskie laikmeti.
- Kuri vēstures notikumi atspoguļojas svētkos, atceres un atzīmējamās dienās.
- Kas ir vēstures avoti, kā tos lieto.
- Kā veido vēsturisku pētījumu
- Kas ir vēstures pieminekļi.
- Kāda ir lokālā vēsture.
- Kā tapa Latvijas valsts.